

საცხოვრისის გამოყენების პირობითი რენტა“ საშუალოდ იზრდებოდა 2,8%-ით, „ელექტროენერგიის, წყლისა და აირის განაწილება და წარმოება“; „შინამოსამსახურის საქმიანობა და შინამეურნეობების საქმიანობა, დაკავშირებული საქონლისა და მომსახურების წარმოებასთან საკუთარი მოხმარებისათვის“ და „პროდუქციის გადამუშავება შინამეურნეობების მიერ“ ყველა ეს წლიურად 3,6%-იანი ზრდით არის ნაჩვენები.

აღსანიშნავია, რომ 2015 წლის მონაცემებით, დასაქმებულთა 48% მოდის სოფლის მეურნეობაზე, სფეროზე, სადაც ამავე წლის მაჩვენებლების თანახმად, საშუალო ხელფასი 578 ლარია. მაშინ, როდესაც ჩვენს ქვეყანაში საშუალო ხელფასი 900 ლარს შეადგენს. მათ შორის ყველაზე მაღალი ხელფასი საფინანსო საქმიანობაშია დაფიქსირებული - 1 691 ლარის ოდენობით. მაშინ როდესაც საფინანსო სფეროში ყველა დასაქმებულების მხოლოდ 4,95% მოდის.

მოკლედ, რომ გავაკეთოთ შეფასება ყველაზე მეტად ბოლო 10 წლის განმავლობაში საფინანსო სფეროს ზრდა შეიმჩნევა, სადაც დასაქმებულთა რაოდენობა მხოლოდ 5%-ია. ხოლო მთლიანი დასაქმებულის 48%-ია, რომელიც სოფლის მეურნეობაზე მოდის 2006-2016 წლებში მხოლოდ 0,7%-ით ზრდა არის მოცემული. ამის შემდეგ შეგიძლია ვთქვათ, რომ საფინანსო სექტორში დასაქმებულთა საშუალო ხელფასი 2007-2015 წლებში 1 014-დან 1 691 ლარამდე გაიზარდა, ხოლო რაც შეეხება სოფლის მეურნეობას მასში დასაქმებულთა შემთხვევაში ეს ციფრი 184 ლარიდან 578-მდე გაიზარდა. სოფლის მეურნეობაში დასაქმებულების საშუალო ხელფასი ბოლო 9 წელიწადის განმავლობაში უფრო მეტად და მეტად გაიზარდა პროცენტული რაოდენობით ვიდრე საფინანსო სექტორის მუშაკებისთვის. მიუხედავად ამისა ამ ორ სფეროში დასაქმებულ ადამიანთა ხელფასებს შორის სხვაობა კიდევ უფრო გაღრმავდა. მაგალითად, თუ 2007 წლის მონაცემებს გადავხედავთ ვნახავთ, რომ საფინანსო სექტორში დასაქმებულები დაახლოებით 830 ლარით მეტს იღებდა, ვიდრე სოფლის მეურნეობის სფეროში დასაქმებული ადამიანი, 2015 წლის მონაცემებით ეს სხვაობა 1 113 ლარამდე გაიზარდა.

ქვეყანაში უმუშევრობის და სიღარიბის მაღალ დონეს ეკონომიკის ზრდის შედეგად მიღებული სარგებლის არათანაბარი გადანაწილება იწვევს. „საქსტატის“ მონაცემებით 2016 წელს, ჩვენს ქვეყანაში სიღარიბის ზღვარს მიღმა არსებული მოსახლეობის წილი 0,5%-ით გაიზარდა და 21,3% შეადგენდა. 2010 წლიდან 2015 წლამდე კი ეს მაჩვენებელი 36,1%-დან 20,8%-მდე მცირდება. როგორც რეგიონებში ასევე თბილისში გაიზარდა სიღარიბის ზღვარს მიღმა არსებული მოსახლეობის წილი, სტატისტიკის ეროვნული სამსახური მონაცემებით, თბილისში გაიზარდა 19,7%-დან 16,9%-მდე, რეგიონებში კი 24,7%-დან 25,5%-მდე გაიზარდა.

ქვეყნის ეკონომიკის განვითარებისათვის დიდი მნიშვნელობა ენიჭება ფინანსური მომსახურების ინდუსტრიის როლს საქართველოში ინვესტიციების, დასაქმებისა და ეკონომიკური ზრდის მისაღწევად, იმის მიუხედავად, რომ ფინანსური სექტორი მნიშვნელოვან როლს ასრულებს კერძო სექტორის დაფინანსებაში, საჭიროა ფინანსური მომსახურების სექტორის ყოვლისმომცველი სტრატეგიის დასახვა და ქმედითი ნაბიჯების გადადგმა, რათა ფინანსური მომსახურების ინდუსტრია უფრო მეტად უწყობდეს ხელს კაპიტალდაბანდებასა და გრძელვადიანი დანაზოგების ზრდას.

ფინანსური მომსახურების ინდუსტრიაში განსაკუთრებული ყურადღება უნდა დაეთმოს არასაბანკო საფინანსო სექტორს. მისი როლი უნდა გამოიკვეთოს, როგორც საშუალო ასევე მცირე ბიზნესის დასაფინანსებლად. ამასთან, არის კიდევ ერთი პრობლემა - საკმაოდ ბევრია ფინანსური მომსახურების მომწოდებელი.

ნაშრომის მომდევნო ნაწილში ყურადღებას გავამახვილებთ საქართველოში მდებარე ფინანსური მომსახურების ინდუსტრიის კონმპანიებზე, საქმიანობის ანალიზსა და შეფასებაზე.

საქართველო იყო პირველი ქვეყანა ყოფილი საბჭოთა კავშირში, რომელმაც საბანკო (და, ზოგადად, ფულად-საკრედიტო სისტემის) რეფორმა განახორციელა და ეს რეფორმა აღმოჩნდა ყველაზე უფრო წარმატებული. საქართველოს ეკონომიკაში არის შეზღუდული ფუნქციონირების კაპიტალის ბაზარი, ამიტომ კომერციული ბანკები ძირითადი ფინანსური შუამავლის როლს ასრულებენ. კომერციული ბანკები მოქმედებენ საქართველოს კანონით „კომერციული ბანკების საქმიანობის შესახებ“, აღნიშნული კანონი განსაზღვრავს იმ ოპერაციებს, რომელიც ოპერაციებიც უნდა განახორციელოს საქართველოს ბანკებმა.

კანონში შეტანილი ბოლო შესწორებებით გაფართოვდა საბანკო საქმიანობა, ბანკებს მიეცათ უფლება რომ განახორციელონ შემდეგი საქმიანობა: ცენტრალური დეპოზიტარის ფუნქცია, ქონების იჯარით გაცემა, საგადასახადო მომსახურება, საგადასახადო სისტემის ოპერირება. მათ ასევე შეუძლიათ შექმნან ახალი საბანკო პროდუქტები ან მოიპოვონ დამატებითი შემოსავლის წყაროები. თუმცა ახალი შემოსავლის წყაროების დამატება რისკებთან არის დაკავშირებული.

საქართველოს საბანკო სექტორი წლიდან წლამდე ვითარდება. თუ 2008 წელს ჩვენს ქვეყანაში ოპერირებდა 20 კომერციული ბანკი, დღეს დღეობით საქართველოში 16 ლიცენზირებული საბანკო დაწესებულება არსებობს (იხ. ცხრილი 1). შედარებით სუსტი კომერციული ბანკები „საქართველოს ბანკმა“ და „თიბისი ბანკმა“ შეისყიდა, როდესაც ბანკები გაერთიანდნენ.

2018 წლის პირველი აპრილის მონაცემებით საბანკო სექტორში განთავსებული არასაბანკო

დეპოზიტების მოცულობამ 19.6 მლრდ ლარს გადააჭარბა, რაც 459.1 მლნ ლარით, ანუ 2.4 პროცენტით გაიზარდა პირველი მარტის მონაცემებთან შედარებით. (გაცვლითი კურსის ეფექტის გარეშე 4.1 პროცენტით მეტი). მარტში, წინა თვესთან შედარებით, ამავე წელს გაიზარდა ვადიანი დეპოზიტები 461.3 მლნ ლარით, ანუ 4.0 პროცენტით, ხოლო მოთხოვნამდე დეპოზიტები შემცირდა 2.2 მლნ ლარით, ანუ 0.03 პროცენტით (გაცვლითი კურსის ეფექტის გარეშე გაიზარდა 1.5 პროცენტით).

რაც შეეხება საბანკო სექტორის წმინდა მოგებას, ბოლო წლების ტენდენციების მიხედვით, შეგვიძლია ვთქვათ, რომ ქართული საბანკო სექტორი ყოველწლიურად რეკორდულ მოგებაზე გადის. 2016 წ. კომერციულმა ბანკებმა 631 815 000 ლარის წმინდა მოგება მიიღეს, 2015 წელს – 537 394 000 ლარის. 2014 წელს – 474 808 000 ლარის მოგებით დასრულდა, 2013 წელი – 389 132 000 ლარით, 2012 წელი - 134 231 000 ლარით და ა. შ. ხოლო დაზუსტებული მონაცემებით კი საქართველოს კომერციული ბანკების მოგებამ 2017 წელს 869 მლნ. ლარი შეადგინა. როგორც ვხედავთ (იხ. დიაგრამა 1), წინა წლებთან შედარებით, კომერციული ბანკების წმინდა მოგება ყოველ მომდევნო წელს მატულობს. საერთაშორისო სავალუტო ფონდის ფინანსური სტაბილურობის ინდიკატორების ბოლო მონაცემებით, ჩვენი ქვეყანა მსოფლიო ათეულშია საბანკო სექტორი მომგებიანობის მიხედვით. [5]

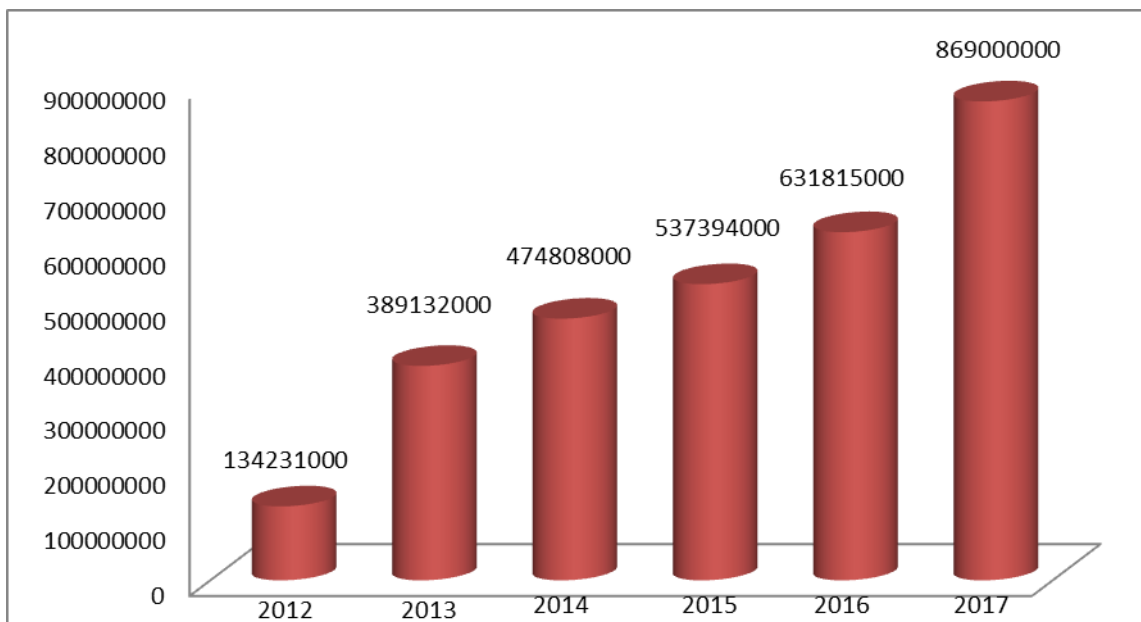
ეროვნული ბანკის მონაცემები გვიჩვენებს რომ, 2018 წლის მარტში კომერციულ ბანკების წმინდა მოგება, 2017 წელთან შედარებით, 39,5 მილიონი ლარით შემცირდა. 2018 წლის მარტში კომერციული ბანკების წმინდა მოგება 75,6 მილიონი ლარი იყო. 2017 წლის მარტში კი 115.1 მილიონი ლარს შეადგენდა.

საპროცენტო შემოსავალი არის ბანკების მთავარი შემოსავალი, რომელმაც 269 მილიონი ლარი შეადგინა. მათ შორის, 158 მილიონი ლარი იყო ფიზიკური პირების სესხებუდან, ხოლო 79 მლნ ლარი იურიდიული პირების ვალდებულებებიდან. 67 მილიონი ლარია არასაპროცენტო შემოსავალი. ამას გარდა, 2018 წლის მარტში კომერციული ბანკების მიერ მიღებულმა შემოსავალმა რომელიც ჯარიმებიდან/საურავებიდან იყო შემოსული 6 მილიონი ლარი შეადგინა; საკონვერსიო ოპერაციებიდან, რაც გულისხმობს ვალუტის ყიდვა-გაყიდვიდან მიღებულმა წმინდა მოგება/ზარალმა 15 მილიონი ლარი შეადგინა. განუვლი მომსახურებებიდან და საკომისიოებიდან მიმდინარე წლის მარტში ბანკებმა 35,8 ლარი მიიღეს შემოსავლის სახით. ხარჯებს რაც შეეხება, 2018 წლის მარტში, კომერციული ბანკების ხარჯებმა 253 მილიონი ლარი შეადგინა. ეროვნული ბანკის მონაცემებით, ამავე წლის მარტში 8 მილიონი ლარის მოგების გადასახადი გადაიხადეს კომერციულმა ბანკებმა.

ეროვნული ბანკის მონაცემები გვიჩვენებს რომ, 2018 წლის მარტში კომერციულ ბანკების წმინდა მოგება, 2017 წელთან შედარებით, 39,5 მილიონი ლარით შემცირდა. 2018 წლის მარტში კომერციული ბანკების წმინდა მოგება 75,6 მილიონი ლარი იყო. 2017 წლის მარტში კი 115.1 მილიონი ლარს შეადგენდა.

დიაგრამა 1

საქართველოს კომერციული ბანკების მოგება 2012-2017 წლებში (მლნ. ლარებში)

წყარო: დიაგრამა შედგენილია საქართველოს ეროვნული ბანკის მონაცემებზე დაყრდნობით.

საპროცენტო შემოსავალი არის ბანკების მთავარი შემოსავალი, რომელმაც 269 მილიონი ლარი შეადგინა. მათ შორის, 158 მილიონი ლარი იყო ფიზიკური პირების სესხებუდან, ხოლო 79 მლნ ლარი

იურიდიული პირების ვალდებულებებიდან.67 მილიონი ლარია არასაპროცენტო შემოსავალი. ამას გარდა, 2018 წლის მარტში კომერციული ბანკების მიერ მიღებულმა შემოსავალმა რომელიც ჯარიმებიდან/საურავებიდან იყო შემოსული 6 მილიონი ლარი შეადგინა; საკონვერსიო ოპერაციებიდან, რაც გულისხმობს ვალუტის ყიდვა-გაყიდვიდან მიღებულმა წმინდა მოგება/ზარალმა 15 მილიონი ლარი შეადგინა. განეული მომსახურებებიდან და საკომისიოებიდან მიმდინარე წლის მარტში ბანკებმა 35,8ლარი მიიღეს შემოსავლის სახით.ხარჯებს რაც შეეხება, 2018 წლის მარტში, კომერციული ბანკების ხარჯებმა 253 მილიონი ლარი შეადგინა. ეროვნული ბანკის მონაცემებით,ამავე წლის მარტში8 მილიონი ლარის მოგების გადასახადი გადაიხადეს კომერციულმა ბანკებმა. [6]

ზოგადად,ნებისმიერ ქვეყანაში ერთი რომელიმე ეკონომიკური სექტორი მომგებიანი უნდა იყოს ეკონომიკისთვის, მაგრამ, როდესაც საბანკო სექტორზე ვინყვებთ საუბარს,აღამიანები ძალიან ბევრ კითხვარს სხვავენ და საკითხი რთულდება.ეკონომიკურ ზრდას და ბანკების მომგებიანობას შორის კავშირი საკითხს უფრო და უფრო მნიშვნელოვანს ხდის როგორც ქვეყნის ეროვნულ ბანკებში ისე აკადემიურ წრეებში. ორი ურთიერთსაწინააღმდეგო არგუმენტი არსებობს, თუ როგორ მოქმედებს ბანკების მომგებიანობა ეკონომიკურ ზრდაზე. მაღალი მომგებიანობა ნიშნავს დაბალ კონკურენციას ან მაღალს რაც კრედიტებზე წვდომის შეზღუდვას იწვევს და, შესაბამისად, ანელებს ზოგად ეკონომიკურ ზრდას. ან ბანკების მომგებიანობამ შესაძლებელია დადებითად იმოქმედოს ეკონომიკურ ზრდაზე ან შეიძლება დააჩქაროს ფინანსური სტაბილურობა და მეტიც, ბანკების მაღალი მომგებიანობა ამცირებს საბანკო ჩავარდნის ალბათობა.

საქართველოში ძლიან ბევრი მიკროსაფინანსო ორგანიზაცია გამოჩნდადა ამ ორგანიზაციების კრედიტებზე წლიური ეფექტური საპროცენტო განაკვეთები 500%-დან 1100%-მდე არის. ასეთი საპროცენტო განაკვეთის,მიუხედავად მიკროსაფინანსო ორანიზაციებს კლიენტი ყოველთვის ჰყავთ და მათი სიმცირე არ შეინიშნება. ამ ფაქტის შემდეგ შეგვიძლია ვთქვათ,რომ ეს არამხოლოს მოსახლეობის გაუნათლებლობაზე მიუთითებს,არამედ იმაზე,რომ დღევანდელბაში მოსახლეობა იმდენად გაჭირვებულია,რომ საკვების საყიდლად ყველაფერზე მიდიან.ბანკი და ხელისუფლება კიარ იმჩნევს საქართველოში საკრედიტო ორგანიზაციების ველური წესებით თამაშს.

ეკონომიკის და ბიზნესის ცენტრის (BEC) გვერდში დგომით, Smart Campaing-ის და Bankable Frontier Associates (BFA)-ის მიერ ჩატარებული კვლევაში მიკროსაფინანსო ორგანიზაციებსა და კლიენტთა ურთიერთობის პერიოდში არასასიამოვნო საკითხები გამოიკვეთა, თუმცა, მსგავსი პრობლემები არსებობს ყველა სახის საკრედიტო ინსტიტუტში, მათ შორის ბანკებში.

პრობლემა მდგომარეობს შემდეგში: ის მომხმარებლები ვინც იენებენ ონლაინ სესხებს ისინი ბოლომდე ვერ იაზრებენ სესხის პირობებს და ვადებს.მიკროსაფინანსო ორგანიზაციების მომხმარებელთა 97%-ს მიღებული აქვს ვალის დაფარვის გრაფიკი, მაგრამ აქედან ამომხმარებელთა 28%-მა არ იცის თავისი სესხი რამდენ პროცენტში აქვს აღებული, 22%-ი კი ვერ იხსენებს საერთო ჯამში რამდენი გადაიხადა სესხის დასაფარავად.

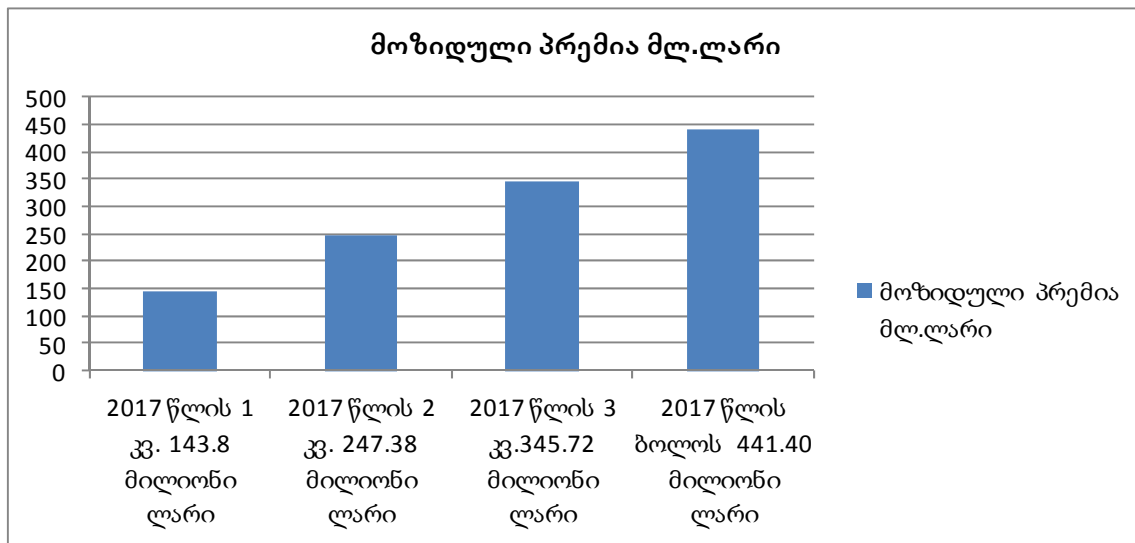
საქართველოში სწრაფ სესხებზე მოთხოვნის გაზრდა მოსახლეობაში არსებულ ფინანსურ პრობლემებს უკავშირდება. მომხმარებელთა დიდი ნაწილი უშიზნოდ იღებს ვალს ზოგი კი სახარჯო დეფიციტის გადაფარვის გამო, სესხზე მოთხოვნა იზრდება ხშირად იმ მიზეზით, რომ მოსახლეობას სოციალური პრობლემა აქვს. როდესაც სესხს იღებს მომხმარებელი მისთვის არანაირი მნიშვნელობა არ აქვს თვის ბოლოს ან წლის ბოლოს რამდენს გადაიხდის, მთავარია იმ დროს არსებული ფინანსური პრობლემა მოგვარდეს სწრაფად.[8]

ხშირად მოსახლეობის დიდი ნაწილი იმიტომ იღებს სწრაფ სესხს როდესაც სხვა სესხის გადაფარვა სურს და ასე გრძელდება სულ. სწრაფი სესხების მომრავლება მოსახლეობის მხრიდან „-+“- ფულისნ მოთხოვნამ განაპირობა.

მთელ მსოფლიოში, კაპიტალის ბაზარზე,სადაზღვევო ორგანიზაციებიცაა წარმოდგენილი ძირითად მოთამაშე ინსტიტუციურ ინვესტორებთან ერთად. მსოფლიო პრაქტიკა ცხადყოფს, რომ სადაზღვევო კომპანიები ახდენენ ფინანსური რესურსების მნიშვნელოვან აკუმულირებას. ამდენად, სადაზღვევო ინდუსტრია ერთ-ერთი წამყვანი სექტორია ეკონომიკური განვითარებისთვის. აქტუალურია ქართული სადაზღვევო კომპანიების საინვესტიციო შესაძლებლობების გაუმჯობესება. ყველაზე მნიშვნელოვანია ყურადღება გავამახვილოთ,საერთაშორისო გამოცდილებაზე,სადაც ერთ-ერთ მთავარ წყაროს შეადგენენ საინვესტიციო საქმიანობის სადაზღვევო კომპანიები.

თუ გვინდა,რომ ჩვენი ქვეყნის ეკონომიკის ინვესტირებაზე სადაზღვევო კომპანიების გავლენის ფაქტორს დადებითი შეფასება ჰქონდეს ის უნდა იყოს მდგრადი და სწრაფად მზარდი, მაგრამ ჩვენი ქვეყნის სადაზღვევო სექტორს პრემიების დაბალი მოცულობა აქვს – 471 150 341 ლარი, რაც მშპ-ის 1,76 %-ს შეადგენს, ქვეყნის ინდუსტრიის განვითარების პარამეტრს არ ესაბამება ამ ბაზრის მიერ მიღწეული მოცულობის დონე – მშპ-ს 5%-ს (განვითარებულ ქვეყნებში) და ვერ აღწევს საბჭოთა პერიოდის დონემდეც – 3,3%-ს.

სადაზღვევო კომპანიების მიერ მოზიდული პრემია (მილიონ ლარებში)

წყარო: სსიპ საქართველოს საქართველოს დაზღვევის სახელმწიფო ზედამხედველობის სამსახური.

საკრედიტო დაწესებულებებს (ბანკებს), საქართველოს სადაზღვევო სექტორთან, შედარებით უფრო მაღალი კაპიტალიზაცია გააჩნია, რომელთა საშუალო მაჩვენებელი, კვლევის საანგარიშგებო პერიოდის განმავლობაში შესაბამისად ტოლია. ერთი სადაზღვევო კომპანია – საშუალოდ, 6 მლნ. ერთი კომერციულ ბანკს რაც შეეხება – საშუალოდ, 2 015 მლნ. ლარი სააქციო კაპიტალი. აქტივების მოცულობა კი 2008-2013 წლებში, საშუალოდ, სადაზღვევო კომპანიის აქტივები 45-ჯერ ნაკლებია, ერთი კომერციული ბანკის აქტივების მაჩვენებლის. [2]

საქართველოს დაზღვევის ზედამხედველობის სამსახურის ფინანსური მონაცემების მიხედვით, კვლევის საანგარიშგებო პერიოდში (2008-2013 წ.), სადაზღვევო კომპანიების მიერ განხორციელებული საინვესტიციო საქმიანობიდან მიღებულმა ჯამურმა შემოსავალმა 129,99 მლნ. ლარი შეადგინა. სადაზღვევო საინვესტიციო ინსტრუმენტების ყველაზე დიდი ნაწილი (57 %) საბანკო ანგარიშებზე დეპოზიტებშია მიმართული. 26%-ს წარმოადგენს შვილობილ კომპანიებში განხორციელებული ინვესტიციები და სადაზღვევო აქტივებში საინვესტიციო ინსტრუმენტების განთავსების კუთხით, რომელიც იკავებს მე-2 პოზიციას.

საქართველოს სადაზღვევო ბაზრის ფინანსურ მონაცემებზე დაყრდნობით, განხორციელდა საპენსიო საქმიანობიდან მიღებული შემოსავლების შესწავლა, რომლის საფუძველზეც გამოვლინდა, რომ მას განვითარების არასტაბილური ტენდენცია ახასიათებს. საქართველოს ეროვნული ბანკის მონაცემების მიხედვით, 2008 წლიდან დღემდე საპენსიო სქემებში განხორციელებული შენატანები შემცირებულია 37%-ით, ამასთანავე, საპენსიო შენატანების წილი მშპ-ში ძალიან დაბალია, რომლის ყველაზე მაღალი მაჩვენებელი დაფიქსირდა 2008 წელს — 0,02%, რის შემდეგაც, 2009-2013 წლებში მხოლოდ 0,01%-ს შეადგენს. [7]

საქართველოს საფონდო ბაზარზე, ამ დროისთვის, არც ერთი სადაზღვევო კომპანია არ არის წარმოდგენილი. მათი საინვესტიციო პოტენციალიც, ამ მომენტისთვის, ძალიან მცირეა იმისათვის, რომ შეასრულონ მნიშვნელოვანი როლი და ხელი შეუწყონ კორპორატიული ობლიგაციების ბაზრის და საფონდო განვითარებას და სტაბილიზაციას. აღნიშნულის ძირითადი მიზეზი მოზიდული პრემიის სიმცირე აღინიშნება.

ჩვენს ქვეყანაში სადაზღვევო ინვესტიციების მთავარი რესურსები წარმოადგენს, საპენსიო და სიცოცხლის დაზღვევას, რაც პრაქტიკულად განუვითარებელია. მათი ზრდა არის მოსალოდნელი, რაც უფრო მეტად გაჯანსაღდება ქვეყნის ეკონომიკური კლიმატი, უფრო ამაღლდება საქართველოში ცხოვრების დონე და მოსახლეობისთვის სადაზღვევო პროდუქტების (სიცოცხლის დაზღვევა, საპენსიო დაზღვევა) როლი გადაიქცევა საჭირო და აუცილებელ საგნად.

2017 წლის ბოლო მონაცემებით დარეგისტრირდა 16 სადაზღვევო კომპანია, და აქედან მხოლოდ ერთს აქვს არასასიცოცხლო დაზღვევის უფლება დანარჩენს 15 კომპანიას აქვს სიცოცხლის და არასასიცოცხლო დაზღვევის ლიცენზია.

საქართველოს დაზღვევის სახელმწიფო ზედამხედველობის სამსახურის მონაცემებით 2017 წლის განმავლობაში მოზიდულმა სადაზღვევო პრემიამ პირდაპირი დაზღვევის საქმიანობიდან

441,40 მილიონი ლარი შეადგინა, ხოლო რაც შეეხება წმინდა მოგებას მისი მაჩვენებელი 20,34 მილიონი ლარი იყო, აქტივები შეადგენს 580,22 მილიონ ლარს, ხოლო კაპიტალი 154,25 მილიონ ლარს.

დასკვნა

ფინანსური ინსტრუმენტების ნაკლებობა, ლიკვიდურობის დავალი დონე, ინვესტორთა სიმცირე, ვაჭრობის მცირე მოცულობები, და ფინანსური განათლების დაბალი დონე არის საფონდო ბირჟის და მთლიანად ბირჟის ძირითადი გამოწვევები.

აქტიურ რეჟიმში მიმდინარეობს საგადასახადო გარემოს დახვეწის მიმართულებით მუშაობა, ასევე ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესების მიმართულებით, და ასევე მუშაობენ საინვესტიციო ფონდების შესახებ კანონის პროექტზე და რეგულარულად ტარდება ტრენინგები რაც ითვალისწინებს ბაზრის მონაწილეთა ცოდნის ამაღლებას. კიდევ ერთი მნიშვნელოვანი საკითხია ის, რომ მოსახლეობას არ აქვს ფინანსური ინსტრუმენტებით ვაჭრობის აუცილებელი ცოდნა და გამოცდილება. ფასიან ქაღალდებში ინვესტიციის ჩადება ბევრად რისკიანია ვიდრე საბანკო დეპოზიტებში და შესაბამისად ამის ცოდნა უფრო მნიშვნელოვანია. ყოველივე ამის გათვალისწინებამ და შესწავლამ უნდა უზრუნველყოს ბაზრის ბრუნვების ზრდა.

დღევანდელ დღეს, როდესაც ბიზნესი გამუდმებით ფართოვდება და გლობალურ მასშტაბებს იძენს, ბიზნეს პროცესებიც უფრო რთული და მრავალფეროვანი ხდება, ასეთ პირობებში კი ბუნებრივად მატულობს თითოეული საქმიანობის ზუსტი და მართლზომიერი აღრიცხვის მოთხოვნილება, ამიტომაც საშუაშაგლო ბიზნესი საქართველოში ხდება აქტუალური სპეციალობა. გარდა შუამავლების, რომლებიც მოღვაწეობენ საქართველოს საფონდო ბირჟებზე, არსებობენ სხვა სახის შუამავლები.

დღესდღეობით უფრო მეტი ხალხი აქცევს ყურადღებას საერთო ფინანსებს და საშუაშაგლო სფეროს. ამ საქმის პოპულარიზაცია გვაძლევს მის განვითარების გარანტიას. ვარშავის საფონდო ბირჟსთან დაიწყო სერიოზული საქმიანი ურთიერთობა სსბ-მ, იმიტომ, რომ მათი გამოცდილების გაზიარება დიდ გავლენას მოახდენს სსბ-ს განვითარებაში. რადგან ვარშავა ძალიან მაღე გახდა ლიდერი აღმოსავლეთ ევროპაში საფონდო ბირჟის განვითარების კუთხით. ჩვენ თუ გვინდა, რომ ჩვენი ქვეყანა გადავიდეს ეკონომიკის განვითარების ახალ ეტაპზე, მაშინ უნდა შეიქმნას ფასიანი ქაღალდების ბაზარი, რადგან ეს ნაბიჯი საქართველოს დაეხმარება, რომ უფრო გაძლიერდეს ქვეყნის ეკონომიკა და საფონდო ბირჟა.

ლიტერატურა

1. გვალია ტ. საპენსიო რეფორმა და კორპორაციული მმართველობა. Forbes. <http://forbes.ge/blog/226/-sapensio-reforma-da-korporaciuli-mmarTveloba>
2. დანელია ბ. მიკროსაფინანსო ორგანიზაციების შემცირება გაგრძელდება. For. ge. 2018. http://www.for.ge/view.php?for_id=51987&blogger_id=22&cat=12
3. ნამჩავაზე ბ. როგორ ვითარდება ქართული საბანკო სისტემა. Forbes Banker. <http://forbes.ge/news/1674/rogor-viTardeba-qarTuli-sabanko-sistema>
4. საქართველოს საფონდო ბირჟის საიტი. <http://www.gse.ge/about-gse>
5. საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახური. <http://www.geostat.ge/>
6. საქართველოს ეროვნული ბანკი. <https://www.nbg.gov.ge/index.php?m=130>
7. საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახური. საქართველოს მთლიანი შიდა პროდუქტი. 2017 წლის მე-3 კვარტალი. http://geostat.ge/cms/site_images/_files/georgian/nad/GDP%20Q3%202017_Press%20release%20Geo.pdf
8. Smart Campaign-ის და Bankable Frontier Associates (BFA)-ის მიერ ჩატარებული კვლევის ანგარიში - „მომხმარებელთა დაცვა და მიკროსაფინანსო სექტორი საქართველოში: განვითარების შესაძლებლობის მქონე პასუხისმგებლიანი ბაზარი“ პრეზენტაცია. საქართველოს პარლამენტი. 2016
10. Levin R. Finance and Growth: Theory and Evidence// working Paper 10766. September 2004. National Bureau of economic research. <http://www.nber.org/papers/w10766.pdf>

THE ROLE AND IMPORTANCE OF FINANCIAL SERVICES INDUSTRY IN THE DEVELOPMENT OF THE COUNTRY'S ECONOMY

Samchkuashvili Nino

*PhD of Economics, Associated
Professor, Georgian National University*

Summary

The fact is that the financial sector is one of the most difficult and exciting areas of modern highly developed countries, characterized by a number of peculiarities of development in the conditions of a transformative economy, and the efficiency of the whole economic system is largely dependent on its performance.

The financial services industry is a combination of specific forms and methods of using finance in the economy, and the economic model in place in the country largely depends on it.

Key Words: *financial services, industry, development, economy.*